

իմացականութեան հետ հաղորդակցութեան գնելու:

Այս երկրին ցանկացածն է անհատականութիւններ, մեծ անձնառորդներ և պատասխաններ հակածիցներ և ամառ ։ Վասնցի տիեզերքի օրէնքն է թէ հացը մարդու պէտքական պատիք ծառայի եւ ու թէ մարդ հացին ։

Θωπωδαγημοτζ μωρηρζ ἑκ διαυγήνως θέτει τον
ερθίσθαικαν կալուած մ'ունի գրականութեան
մէջ — ըլլայ հա մակ առասպելական, ըլլայ հա-
մակ պատմական :

Սաղիկը եւ պատուզը միշտ պատշաճ նուէր-ներ են . ծաղիկը՝ վասն զի . Հպարտութեամբ կը հաստաէ թէ գեղեցիկութեան նոյնը աշխարհի բոլոր պիտօքները կը գերազանցէ :

Երկար կեանք կը փնտռենք . բայց խորին
կեանքք եւ վսեմ վայրկեաններն են որ նշա-
նակութիւն ունին : Ժմամանակի ; ափը հոգե-
ւոր թօղ ըլլայ եւ ոչ թէ մեղենական :

Այս աշխարհը գաղափառներու. վրայ կանգնած է և ոչ թէ երկաթի կամ բամպակի եւ երկախներուն երկաթի բամպակինքուն բամպակի. կրակներուն կրակը. եւ որոր տաքրեաց ազգիւն ու եթերը. բարյական ու ժն. կ.

Արդարութեան զատը որուն համար մենք կր
գնինքն, երբեք չմոռնիր : Երկար ցրջաններէ
կ'անցնի, շատ մը արգելվներու կրնայ տո-
տեալ, մեր թիւններով կը տանիք : Ես ամեն-
ու պիտի գիտնայ վաճատրել ամենածանր
զնողութիւնները :

եւ անցկած կը մնան, ինչպէս՝ սպեղեցի՛ կ էս :
Սակայն արարինակ խմբում ուրիշ բառեր առ
կը կրեն, ինչպէս ստացական ածականներ, ո-
րինակ «առուն իմ» ուր զերանձնը անցկած կը

մազ : Հնչու ստանակացք միայն սրբ գոյզկանեն
տազա անցնին արու ի՞ վրայ ուշացրու-
թիւնը կեղործն ացնելու համար, ի՞ մ տնեն կան-
նաեւ երեքի խումբեր, «քրիստոնեցնեալ է ձեր».

ուր ուռւն գրքունք թիւն ցուցնող բայր միայն
չետքան է, խումբն միւս հերկու պաներո ան-
շետ մնայ ։ մինչդեռ է՛ ձեր ընթերցեալ
խումբին մէջ էական բայր կ'առնէ շետք,
զիբովով ալ ատացնու թիւն ստանանով, որով-
հետեւ ուշագրութիւնն իւր կերպնանուի կոր-
ծողութիւնը եղած ըւտառան վրայ :

Պատիք էր յիշել նաև բարդ բայերու խումբը՝
որոնց մէջ բային վերակիր բանն է որ
կը առաջ միշտ բայց մասով անշետ, օրին
անկ՝ «թույլ առուք», ո՞ւնին դիր», չժո՞յց ու-
նելիք. ևն :

Ունինք նաեւ սեռականը ին եւ անով, ու
«բր», «եղ» վերջաւորը զոյսաններուն ուղ-
ղական հոլովին՝ յշտը որ միշտ վերջնթեր
վանկին քայս կ'ինայ, «օրինակ աճ' ոն»,
«էիմ»», «մն'զր», «ա'սկր», «գ'պ' ոն», «ձմ' ոն»,
եւ նյոյնակ «ո'մն», «բ'մն», «ուրու ւմն», «աւ-
տ'մն»: Դարձեան «ա», «դ», «ն» յօդերով ա-
ծանցեալ բառեր, օրինակ «իսորմ' դրս այս»,
«ա' ոնն», «փ քարա՞նց յարցանէ» եւ լոդնակի
հայցական նորու (ոք եւ անորու հայց, բա-
սեր, «զորումութի՛ւն», «արթի՛ւն»), որոնց
մէջ վերջնթեր վանկին քայս կ'ինայ, կամ
եր վերջաւորոց յօդին կամ նայցական սին
նախընթաց զիրը ձայնաւոր մը չէ կամ չ-

Ծովագան ածականներուն եղակի սեռական՝ տարական և յաշնակի բոլոր հայովները՝ «ամ» յառիկն, «աղյուրիկն», «ամ» յառիկն, «քառիկն» պարագաներուն ։ Ենթադրություն է, որ առաջին վանկին վրայ կը ենթան։

Սովորական շեցտումի ուրիշ կարեւոր փո-
փսխութիւն մը կը ներկայանայ կոչական հո-
լովին մէջ՝ օրինակ՝ «Յ՝ զբայր, ի՞սրայէլացիքիք»,
ուր միշտ առաջին անկիրն վրա ի գործ գո-
յշտը Հնդկականն պէս, ինչպէս փոխէ առան-
է և Տէրքիչեան (Հնդ. Աստակու. էջ 148).

ՀԱՅՐԱՎԵՆ

Esquisse d'une Grammaire Comparée de l'Arménien Classique, par A. Meillet, Vienne, 1903, Imprimerie des P.P. Mékhitaristes. —

Gmr. (1)

ՆԵՐՆԱՌՈՒՄ . — Պ. ՄՀՅէ հայ լեզուին շեշտամութիւն ի բրդականութ կանոնը դնելէ յիսուսի էւ շնչար վիճակին վանկին քրայ և կ'իսայա թէպէտկան բաւական թիվով բացառութիւններ գոր պիտի յիշենք) զիտէ կուտայ թէ ամէն բառ հաւասարապէս շետառած չէ . բայց ի բրդ օրինակ կը թիւի մասն անորու յաջու և ի էսկան բային միաբանակ ձեւերը պրննեան յաճախ կը խթառի համարն թաց բատին հետ

(1) Տես «Անահիտ» 1903, թիւ 6-7.

Նեշտումի այս կարերու նիւթը ընդու
եւ ծայրալիքի ուսումնաբութեան առա
րաբ է չ է ներառագ Հրամիւթը 1875 հա
ստարոյ պահապահաւոր մէկ թուին մէ
աղաջափութեան օրէնքներուն վրայ
մէկ դուռապահով զոր լեզուագիտեանքու չա
րադի բանասանեածներն ու կրնային հ
օպասակրապէս թէ՛ իրենց հմատութ
մար եւ թէ՛մբ բաղութեան համար որ
պահ առնջանար որ ցնցումներ կը կրէ
ապագործութէ ոչ ասացին շատումներէն ։

Հնալութեաննիտիին, — Պ. Մէյք ո ձայնառը
հաւասար Կը զնէ կարծ օ ի, բայց նոյնչափ եւ-
աւելի է ճամանակ արժէքը տաղածացած կ Ըլլարեթէ
հաւասար զնէր սի ի կապէս ո զիքը բաղկա-
ցոթիւնն է երկուքին, և իր ամրացական
արժէքն է սօ, եւ մընչեւ ցայսօր այդպէս կ 'ար-
տասահմանը հարաստանի այն անկիւնները ուր
անխաթար պատճառ են ին հրազդատ հնչումները, եւ որ ուղղված սխալի շնչել յափոած
չէ Պուսեցի զասատոն, իր բերած պղոսական
հայութով, Իրուր այս տանակ զէկը մը Կը յի-
շուած կիրարին մէջ, որ Պուսեցի զասատոն մեծ
կիրու յուրած է իր «Տէր կօգօրմիա» հնչումը
յառաջ քշելով փոխանակ անկացաց ու ուղուու-
մին հնումն որ միան ծանօթն ու ըն-
թականն ի իրինց և պէտք է կիսին որ այս
ուր հնչումն մէջ ու հնչումը կերպարիչն է օրին
վրայ, այնպէս որ շատ հեղ ո հնչումը բոլորու-
մին ուին մէջ ընկրմած եւ ամողջ ու հն-
չումն պարզուած կը տես ենք, օրինակ՝ ուշու-
(ո՞չ) յունական օսկ, ուղու (ո՞վ), ի ինչպէս կը
հնչեն աշուղները, (թեւալուր), (թեւառոր),
ինչպէս կը տեսնենք հնչուած «Աստունցի հա-
մարթ» զէպին մէջ, նաևս պահւարիկ բառերու
փոխառ թեան մէջ՝ «բառովան»=հիշուար

եւ թէ ուղիղն է ամենաահի լատ բւլեր (փը-
տիկ, հոտի) և լուս ։ թօ (հոտիկ)ի հետ ՚իշ-
պէս է ընկն Հ. Տրդքիշեան (Հնդ. Նախալեզու, էջ
93) և ընկն սոյն արածուն է ու մասնի-
կով աճած, ինչպէս ւար-տ-։

Հոգ անցուակի յիշենք նաև թէ կը սիմակի
պ. Ս էյք Շնորհը ածանք զները ուսուր բու-
ռուակ պատկերուած էննոցին արալով կամ էնին,
պահուած էնին. հիշնուալը բային մէջ (Փիոնիկ ճա-
ռերէն մէկուն թարգմանու. թանանը մէջ զործա-
ւուած) եւ արաբ համերէնի մէջ էննուագու. որ
կը համամտու. ինչպէս ինքն աւ ըրած է. դոթ.
ոոն, սեռական խնինք հետո

Հնդեւրապական ին բարին սկիզբը արդաւ, ե-
հայ, թիւ ծնունդ Կուտայ, ինչպէս բհարամի
(բրեմի), բայց մերա պի օրինակ հնդկ. bhras,
հն. սլավ. bliske (փայտն), յոթ. bairish (փայ-
տն) հայերէն «պարզ» փայտն, «պարզերս»,
և մեւ «պայծառ» Խոյնչս գլխա, berez (բարձր),
բայց նաև «պարծ» (անձ Դ. Դիբը, «պարծ լըր-
թիւ), հնդկ. bhraig, անչպէս բարագ (շղպալ), յուն.
Ալեքս, հնաց սպերճ:

Հաղորդական ցի ոչ-թայիրին ձախառոքի
մը առջեւ զ կ' լլայ ամէն զիքքի Աջ. կ' ըստ
պ. Սէլիք : Խականի հան բառեր որոնք մէջ ձ եւ
կ' ելլէց կարծենք նոր ատափն զէս օրի-
ակ ննդէք ահամ—aghām, զանդ. զեմ, հայ.
աես՝ պիծ (ն սիջարկութիւն) «զիս» , նաեւ
զանդ. agħana. յուն. ankhoni հայ «առ-ասան» :
իջ 11. գրաբի համեմատուած է յուն. féróstos
ասին հնու բարյ զանդ . Կայ-ամ (ննդէք

սահուած է զ ըստ, չ չ 59) անմեծանութու բայս, villa
—viciula=վիւլար հետո .ուր միջատառաւ ։ կը ներ-
փայացնէ օ. օր. օշտ (աթ) դիպուածին մ.ջ.՝
Ցիրուած չէ նաեւ թէ հայեւր . ա երթեմին կի-
թի կի փոխ ի ք. բութ . վարյակ, հայ . «արգ»
գործ) . պատաս հարկանել (պատ գործ) .
Ցողնականակիրս ։ տառին ծ գոյն մին վրայ
որ եւ ի գարեած ոչ կ'ըսէ իր կողութ եւ ոչ ալ
որիք ըրած է կը յիշէ Ա. Մէյէ Սական կ'ար-
ժեր այս խառն հետաքրքրութ վերջացի տառին
կիսամամբ յիշէ եւ քննութեան առնել ։
Հետքիրեանի կարծերո որ զայս կը նաև է ն-
անպոյն սա մակիրէն, երկրպահ շողովն ան-
ումով սա ձեւը առնելէ և յետոյ ամփութեան վ-
ս ըլլալէ յետոյ իի վերածուած, ինչպէս «որոյ»,
գիրիստու, որոնք նոյն ՏԱ=ՏՎ խումբին ար-
քանչ են :

Էջ 45. «իւրիքը բառին մէջ պ ԱՌէէ զործիականին վերացիքի ին կը տեսնէ, բայց կարծենք ատ ի՞ն մասնիկին նո՞ւ է, ո տեսնիք իւրիքը, «իրիքը» ձև երուն մէջ պէլ Աւելինք նաև, Եմասնիկ մըն ար, ուսւրեաք, «ուսմեթք», ուսւասեք» բառերուն մէջ։ Երկուքն մէջ այ ձախուորը մասնիկին կը վերացիք, ո թէ արմատան, Նշյալթի բնենք նաև։ Թէ «իւրիք» չի նշանակեր «օծ quelque manière» կամ օտ quelque manière ինչպէս ունի պ։ ԱՌէէ երիտ, անդ էջ 45 և 46՝ այլ քանոնք պահանջանակ ինչպէս յայած է անորոց, «ինչպէս ի զործիականութիւն, օր այլ իւրիք եւանէ»։

կց Ժ) : «ընկեր» բառին ստուգաբանութիւնը
«ընկեր» (միանին ուսող) ֆրանշակելն ըստ
պացու չետապութիւնը ընթառում է Զ կը սփափի
պ. Մէյ, վասնչի արյ Ակերքը՝ պարսկերէն
նեան նա կը համապատասխանէ, եւ ասի որու-
սակի Կ'երեքի Պութիւն աւարտութիւններու մէջ,
ինչպէս, «պահանկեր», «ազօթիկեր», «համարկեր».

կ զ ն գ . « ի տուէ » ն երդոյականին բացատրութիւնը շունքն փ կ' ունէ պ Մ ե ւ , բայց այդ ձեւը որ լուսէ ի տուէ և ի գիշեալի» բացատրութիւնը մէջ գործածուածէ , հշմարիս ներքյական մը չէ , այց մակրաւարս գործածուած բացառական մը , որ ներդոյականի նման իմաստ մը առածէ , ինչպէս արքի հայերենի մ ջ ալ ցայտօք կը դրածուի , «օրէ գացի եւ ունակ առաջանակ նույն կամուն» ;

կայու, «որուան ոչչ» բախառու:

Թու ակնաւերութիւն մէջ «հարիբրաին ծագումը
անձանոթ կը զնէ պ. ԱԷյէս: Կարծենք զանդ-
սաճն զիւ բաւ կը մնկն ի. արժատական շղողը
ի շունչին զարծմած, և օ տար ըի փիլիսոփա՝,
ինչպէս կը տեսնենք spada (սպար) mada (մար)
բառերուն մէջ, եւ «բիրը մասնիկով աճած,
ինչպէս, աղողի-բրու, «եղողի-բրու», «աղ-ի-բրու»:

կ 90. անորոց զերպային վրայ -ի մասնիկներ յաւելում էն կարգ մը տա տաններու կազմութեանը կը նշանակէ պ. Մէյտ, բայց այս ձեւիք ի բատօնութեան և միայն կը զնէ, ինչպէս ստիրելիք՝ որ կը լուսն սփրութ, և առ միջնաւուն սուրբ իւղի մը առ աւելի էնին է եւ որ ըստոց կը նշանակէ, ինչպէս «արթուրիք», (Տղող, Կորիւն) «զբերելիսն եւ զատաւիլսն» (բրոդուներու ու տանօններու բիւլազանգ «առնունիք»՝ առնենիք, առանիք), «լուելիք», և այլ անուններու մը առ աւելի էնին է եւ

«**Ωρωπάνης** ή **καρδιένης**, για την περίοδο της αναστάσεως του Ιησού Χριστού, οι επικεφαλής της ιεραρχίας της Εκκλησίας της Αγίας Μαρίας Σπλαντζιάς στην Κύπρο. Η ονομασία αυτή προέρχεται από την θεωρία ότι η Αγία Μαρία έσπειρε την ιεραρχία στην Κύπρο. Το όνομα έχει την ίδια σημασία με το ονόμα Αρχιεπίσκοπος Κύπρου, που διατηρείται από την Αρχιεπισκοπή της Κύπρου.

ՇԱԽԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ. — Պարբերութեան մէջ
բառերուն շարտած կարգը ստոյք է թէ՝ հա-
յերնի մէջ կախուած է արտայայտութեան
մէջ այս կամայն բառին կարեւորութենէն. «Ե

այսպէս առաջնորդի ի ին կը ստանայ զիրքի մջիմիւ բասերն այ անոր համեմատ չարուելով իր իրէն հերթ Անտառն հայ քրականութիւնը յունականին վարա ձեռնելի է առաջ ինչպէս ինչպէս արդի համերէնը մէջ ար ձոյու մը կը անենուի տէր բային ամեննէն առաջ եւ բայց ամեննէն վերջը զներւ նախկա մէնին գներ բազար ու բարձր երածանինուն (Քիշ աղակա աղակա), մը շ զասական հայքը տեսնելի մէջ բիշ անգամ կը տեսնենք բայց ու տէրքային այս քանի հնապատճեն իրարմէ, այնպէս որ վերդպահեալ պարբերութիւնը պէտք է շարու էր ասամկան պատճենի մէջ սու կարու պարու փառ երածան անանից մէջ արդ է տարի է տարի զնեն հայ տէրքի աղազարութեան ու անամայնած թեան մէջ հնչպէս էր յոյն զրականական թեան աղցիցութենն առաջ ու թարգմանիչներէն առաջ (երբ տիրող ազգեցութիւնը պահանջին եր, և առ անապակ պարբերութիւնը կը անենք էնին Եթրածան ետքան տիրին Փառանին անանից զի միայն նախցի, «անոն նման Պոյինանէս»), և հայ կերպի շարադարնութեան համաձայն թեան մէջ թարգմանիչներուն ձեռքով կը յոյն զրական աղցիցութեան տակ աղազարութ յիկու մէն և կարգադրութեն յետոյ:

Մէր օրուն ալ նմանութիւնակ երկույթ մը տեսի ու նշաւաւ և նմանմական հայերէնի շարադապուտութիւնը և նմանմայնութիւնը շարադապուտութիւնը բան արարուան նոր հայ զրականութեան մէջ տիսնու հեծնէրը՝ որուած աղդանինքն իժ գարու տիրոջ տիրութեան վկունք գրանանքութեան հնամունութեան Հեռուն կը տանէր մէջ ար տարբերութեան մանրամասն վերլուծութը ընկե հոս, և պէտք է վերջացննութ այս համաստակնարկը ար Մէջէի պատական աղքանին վարա օրուն մէջ հայ հորդութեան ու գերականական ձեւերու քննութիւնը մանաւանդ ձեռնամասութեամբ զրուած անենքն թանական թանական եւ կարերու լուսաբանութիւնը կը բերէ թիջ ուսումնակիրութ նիւթ մը վարա Այս տեսակ ուսումնական եւ խնամութախամբ զրքէր մէր յեզուին ու պատմութեան վկա աղաֆերէի էր օր շատ եւ շաւա աղուութ ին հոսուած

9. $\phi \sqcap \theta \vee \psi$

